

ARHEOLOŠKI PREGLED LOKALITETA NA PODRUČJU GRAČACA, NINA, POLAČE, POLIČNIKA, STANKOVACA, SUKOŠANA I ZADRA

Archaeological survey of sites in the area of Gračac, Nin, Polača, Poličnik, Stankovci, Sukošan and Zadar

Od kasne jeseni 2024. pa do ranog proljeća 2025. arheološki je pregledano devet lokaliteta na širem području Gračaca, Nina, Polače, Poličnika, Stankovaca, Sukošana i Zadra. Većina ih je uočena na zračnim fotografijama, pojedinama se ušlo u trag proučavanjem starih katastarskih i topografskih karata, a na neke arheološke položaje uputili su lokalni stanovnici.¹ Malo se zna o tim na-

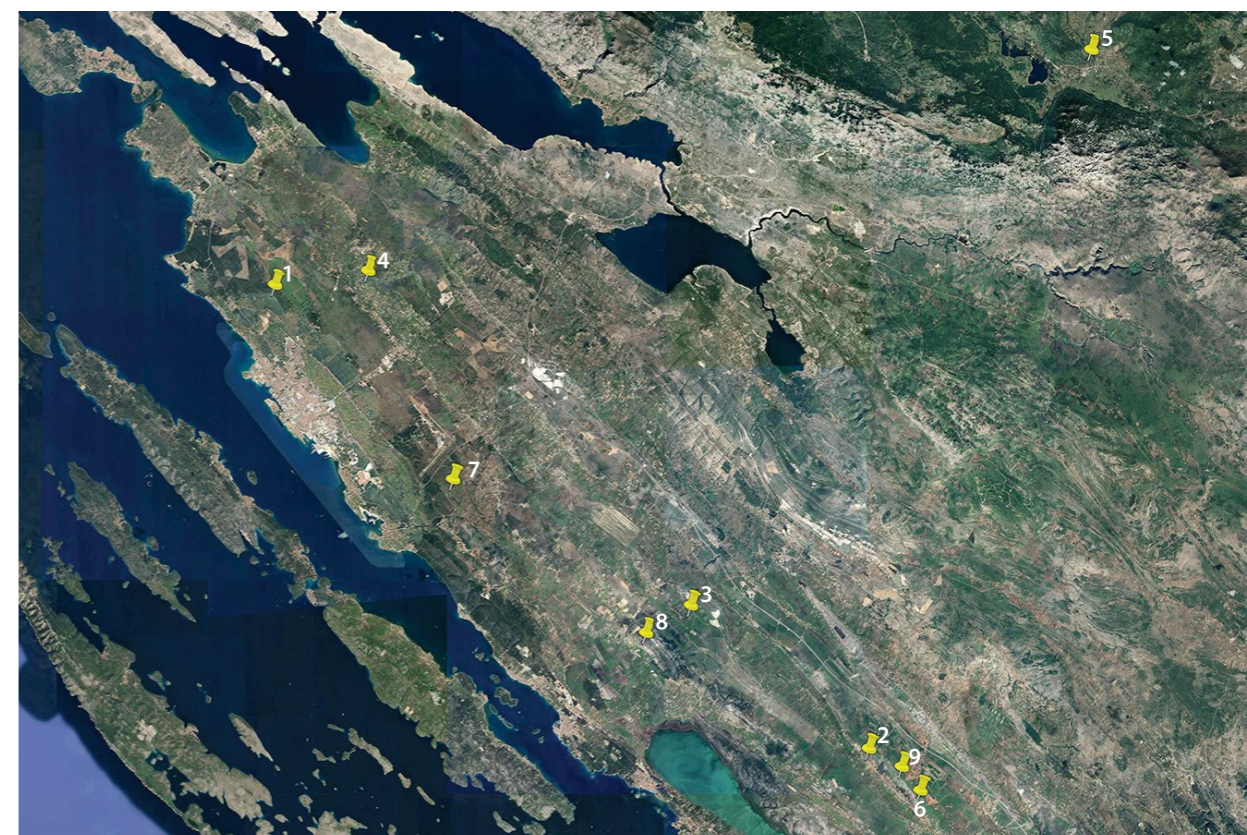
From late autumn 2024 to early spring 2025, nine sites in the wider area of Gračac, Nin, Polača, Poličnik, Stankovci, Sukošan and Zadar were archaeologically surveyed. Most of them were spotted on aerial photographs, some were traced by studying old cadastral and topographic maps, and some archaeological positions were pointed out by local residents.¹ Little is known about these sites because they have not been sys-

Mato ILKIĆ
milkić@unizd.hr

¹ Vrijedne podatke o položajima pojedinih arheoloških lokaliteta doznali smo zahvaljujući Ivni Anzulović (Zadar), Ivici Čulini (Kakma), Marinu Kneževiću (Dračevac Ninski), Draženu Orloviću (Budak) i Željku Perici (Stankovci).

¹ We obtained valuable information about the locations of separate archaeological sites thanks to Ivna Anzulović (Zadar), Ivica Čulina (Kakma), Marin Knežević (Dračevac Ninski), Dražen Orlović (Budak) and Željko Perica (Stankovci).

Topografija rekognosciranih lokaliteta: 1. Blato, 2. Budak – Crkva sv. Kate, 3. Gornja Jagodnja – Čosina gradina, 4. Briševo – Grusi, 5. Gračac – Gradina, 6. Stankovci – Mala gradina, 7. Debeljak – Račice, 8. Donja Jagodnja – Trojan, 9. Stankovci – Vinac
Topography of surveyed sites: 1. Blato, 2. Budak – Crkva sv. Kate, 3. Gornja Jagodnja – Čosina gradina, 4. Briševo – Grusi, 5. Gračac – Gradina, 6. Stankovci – Mala gradina, 7. Debeljak – Račice, 8. Donja Jagodnja – Trojan, 9. Stankovci – Vinac

lazištima jer na njima nisu provedena sustavna iskopavanja. Pripadaju različitim razdobljima, od prapovijesti pa sve do ranoga novog vijeka. Osim autora ovih redaka, ujedno i voditelja, u rekognosciranju su sudjelovali još i njegov zamjenik, doc. dr. sc. Jure Šučur te arheolozi Marko Meštrov i Marina Šimičić.

U ličkom dijelu Zadarske županije pregledana je Gradina, koja se nalazi na krševitoj uzvisini pokrivenoj raslinjem. Smještena je nedaleko od središta Gračaca, oko 200 m zapadno od ušća potoka Bašinice u ponornicu Otuču. Duga je približno 100 m, a široka 30-ak m. Štiti je na istoku strmac, a na zapadu neveliki bedem od amorfne kamena. Gradina dominira južnim dijelom prostranog Gračačkog polja. Unutar i oko nje nisu uočeni pokretni arheološki nalazi, pa je za sada nije moguće preciznije datirati, već samo u šire prapovijesno razdoblje.

Osam lokaliteta rekognoscirano je u zadrskom i biogradskom zaobalju. Dva su na području Polače. Od nje oko 2,5 km prema jugoistoku nalazi se Čosina gradina. Taj markantni liburnski naseobinski lokalitet u Gornjoj Jagodnji opasan je bedemom od amorfne kamena. Na površini

tematically excavated. They belong to different periods, from prehistoric times to the Early Modern Period. In addition to the author of these lines, who also led the survey, other participants included his deputy, assistant professor Jure Šučur, PhD, and archaeologists Marko Meštrov and Marina Šimičić.

The site of Gradina was inspected in the region of Lika, in Zadar County. It is located on a rocky hill covered with vegetation, not far from the center of Gračac, about 200 m west of the confluence of the Bašinica stream into the Otuča sinkhole. It is approximately 100 m long and 30 m wide. It is protected by a cliff to the east, and by a small rampart of amorphous stone to the west. Gradina dominates the southern part of the vast Gračac plain. No movable archaeological finds have been observed inside or around it, so it is not possible to date it more precisely at the moment, but only to the broader prehistoric period.

Eight sites have been identified in the Zadar and Biograd coastal areas. Two are in the Polača area. Čosina gradina is about 2.5 km to the southeast of Polača. This striking Liburnian settlement site in Gornja Jagodnja is surrounded by a rampart of amorphous stone. Various pottery is scattered on

Ulomak pitosa s Čosine gradine (foto: M. Ilkić)
Fragment of a pithos from Čosina gradina (photo: M. Ilkić)

je razasuta raznovrsna keramika. Uglavnom je to domaća s primjesama, ali ima i importirane s crnim premazom (T. I, 2). Vidljivi su ostatci žrvnjeva i mnogobrojnih pitosa. Otprije su poznati nalazi grčkog novca iz 4. i približno prve polovice 3. st. prije Krista (Ilkić, Kožul, Meštrov 2020: 184, kat. br. 13–27; Ilkić, Šešelj 2025: cat. no. 7, Pl. I, 7). Sudeći po toj numizmatičkoj građi, na Čosinoj gradini život je prestao prije 221. pr. Krista, jer na njoj nije zastupljen kartaški novac iz razdoblja Drugoga punskog rata,² kakav je u golemoj količini pronađen u mnogobrojnim liburnskim i japodskim gradinskim naseljima.

Trojan je smješten oko 3,5 km južno od Polače, na rubu krševite uzvisine uz plodno i vodom bogato prostrano Vransko polje. Od Stabnja ga dijeli draga. Zaštićen je višekutnim kamenim bedemom, koji je na istoku probijen vjerojatno u vojne svrhe tijekom prve polovice 90-ih godina prošlog stoljeća. Njegovu strukturu tvore paralelni suhozidi s međuprostornom ispunom. Dijelom je vidljivo i izvorno unutarnje lice bedema od krupnijega priklesanog kamena. Jugoistočni dio

the surface. It is mostly local ware with inclusions, but there are also imported specimens with black coating (Pl. I, 2). The remains of querns and numerous pithoi are visible. We already knew about Greek coin finds dating to the 4th and approximately the first half of the 3rd century BC (Ilkić, Kožul, Meštrov 2020: 184, cat. no. 13–27; Ilkić, Šešelj 2025: cat. no. 7, Pl. I, 7). Judging by this numismatic material, life at Čosina gradina ceased before 221 BC, because it does not contain Carthaginian coins from the period of the Second Punic War,² which was found in huge quantities in numerous Liburnian and Iapodian hillfort settlements.

Trojan is located about 3.5 km south of Polača, on the edge of a rocky hill along the fertile and water-rich Vrana field. It is separated from Stabanj by a cove. It is protected by a polygonal stone rampart, which was probably breached in the east for military purposes during the first half of the 1990s. Its structure is made up of parallel dry stone walls with interspace filling. The original inner face of the rampart made of larger carved stone is also partially visible. The southeastern part of the hillfort was devastat-

² Riječ je o novcu koji je kovan od 221. pa do 210. pr. Krista, ali i kasnijim emisijama Kartage.

² These are coins that were minted from 221 to 210 BC, but also the later issues of Carthaginian coinage.

Ulomci pitosa na Čosinoj gradini (foto: M. Ilkić)
Fragment of a pithos from Čosina gradina (photo: M. Ilkić)

gradine je devastiran mnogobrojnim ukopanim bunkerima iz razdoblja okupacije tijekom Domo-vinskog rata. Na Trojanu se naziru arhitektonski ostatci liburnskih nastambi pravokutne osnove. Unutar gradine su razasuti dijelovi helenističkih žrvnjeva, ulomci pitosa, amfora te ponešto keramike s crnim premazom (T. I, 6). Otprije su poznati raznovrsni numizmatički nalazi. Prevladava sjevernoafrički novac, osobito Kartage i Numidije (Ilkić, Kožul, Meštrov 2020: 182–190).

Istočno od Vranskog jezera smještena je Općina Stankovci. Bogata je arheološkim nalazištima iz različitih razdoblja, što pruža goleme mogućnosti za istraživanja. Našim pregledom obuhvaćena su tri lokaliteta. Mala gradina s vrhom od 277 m nadmorske visine nadzire južni dio dugog i uskog polja s brojnim izvorima. Štiti je suhozidni bedem od amorfnog kamena. Unutar njega je podosta liburnske keramike s primjesama. Na površini su vidljivi i dijelovi prapovijesnih pitosa (T. I, 1). Osim ulomaka keramičke ručke od pročišćene gline i s tragovima crnog premaza (T. I, 5), nađen je i dio poluge od bakrene slitine s motivom suhe grane (T. I, 3). Takva predmonetarna sredstva plaćanja (*ramo secco*) lijevana su u središnjoj Italiji od 6. do 4. st. prije Krista (Vecchi

ed by numerous dug-in bunkers from the period of occupation during the Homeland War. Architectural remains of rectangular Liburnian dwellings can be seen on Trojan. Parts of Hellenistic querns, fragments of pithoi, amphorae and some black-coated pottery are scattered inside the hillfort (Pl. I, 6). Various numismatic finds were previously known. North African money predominates, especially from Carthage and Numidia (Ilkić, Kožul, Meštrov 2020: 182–190).

East of Lake Vrana is the municipality of Stankovci. It is rich in archaeological sites from different periods, which offers enormous opportunities for research. Our survey included three sites. Mala gradina with a peak of 277 m above sea level overlooks the southern part of a long and narrow field with numerous springs. It is protected by a dry stone rampart made of amorphous stone. There is a lot of Liburnian pottery with inclusions within the rampart. Parts of prehistoric pithoi are also visible on the surface (Pl. I, 1). In addition to fragments of a ceramic handle made of purified clay and with traces of black coating (Pl. I, 5), a part of a copper alloy bar with a dry branch motif was also found (Pl. I, 3). Such pre-monetary means of payment (*ramo secco*) were cast in central Italy from the 6th to the 4th century BC (Vecchi 2013: no.

Ulomak pitosa s Trojana (foto: M. Ilkić)
Fragment of a pithos from Trojan (photo: M. Ilkić)

2013: no. 3). Vrlo sličan primjerak potječe s Cviji-
ne gradine kod Kruševa (Ilkić, Šešelj 2024: 356,
cat. no. 31, Fig. 31). Osim što svjedoči o kontakti-
ma zajednica s obiju obala Jadrana, primjerak sa
stankovačkog područja upućuje i na ranu pojavu
poluga s motivom suhe grane u Liburniji. Naime,
na Maloj gradini nisu uočeni ostatci amfora, kao
ni ostalih karakterističnih nalaza iz posljednja tri
stoljeća prije Krista, što upućuje na to da tada na
njoj više nije bilo života.

Vinac s nadmorskom visinom od 320 m drugi
je po visini arheološki lokalitet na području mje-
sta Stankovaca.³ Tu prapovijesnu gradinu opasa-
va podeblji suhozidni bedem od amorfnog ka-
mena, koji zatvara izduženi prostor približno 100
m dužine i oko 60 m širine. S Vinca potječe kera-
mički ulomak gornjeg dijela posude s izvijenim
vratom, koji je s unutarnje strane ukrašen nizom
utisnutih lepezastih motiva (Pl. I, 4). Čini se da pri-
pada brončanom ili možda starijemu željeznom
dobu.⁴

U Budaku je pregledan okoliš sv. Kate, crkve
smještene nedaleko od bunara Budačića. Na

³ Od Vinca je viša za 7 m susjedna Velika gradina.

⁴ Na podatku zahvaljujemo Emilu Podrugu, muzejskom savjetniku
u Muzeju grada Šibenika.

3). A very similar specimen comes from Cvijina grad-
ina near Kruševo (Ilkić, Šešelj 2024: 356, cat. no. 31,
Fig. 31). In addition to testifying to contacts between
communities from both shores of the Adriatic, the
specimen from the Stankovci area also indicates the
early appearance of ingots with the motif of a dry
branch in Liburnia. Namely, no remains of amphorae
have been observed at Mala gradina, nor any other
characteristic finds from the last three centuries BC,
suggesting that there was no life on it at that time.

Vinac, with an altitude of 320 m, is the second high-
est archaeological site in the area of Stankovci.³ This
prehistoric hillfort is surrounded by a wide dry stone
rampart made of amorphous stone, which encloses
an elongated space approximately 100 m long and
about 60 m wide. Vinac yielded a ceramic fragment
of the upper part of a vessel with an everted neck,
decorated on the inside with a series of impressed
fan-shaped motifs (Pl. I, 4). It seems to belong to the
Bronze Age or perhaps the Early Iron Age.⁴

In Budak, the surroundings of the church of St.
Kate were examined, near the Budačić well. Three
pre-Romanesque stone spolia were recently em-

³ The neighboring Velika Gradina is 7 m higher than Vinac.

⁴ We would like to thank Emil Podrug, museum advisor at the Šibe-
nik City Museum, for the information.

Ulomak pitosa s Trojana (foto: M. Ilkić)
Fragment of a pithos from Trojan (photo: M. Ilkić)

prednjoj strani njezina ogradnog zida, i to bočno
od ulaza, nedavno su ugrađene tri predromanič-
ke kamene spolije. Za njih se doznalo zahvaljuju-
ći Draženu Orloviću, koji je rekao da su iskopane
blizu vanjske strane južnog zida crkve.⁵ Jedan je
ulomak od arhitrava oltarne ograde (T. II, 1). Dru-
gi pripada glavnom polju pluteja (T. II, 2), a treći
možda vijencu pluteja ili arkadi ciborija (T. II, 3).
Prema stilskim odlikama pleterne ornamentike,
proizvod su *benediktinske klesarske radionice* iz
vremena hrvatskog kneza Branimira.⁶ Dakle, da-
tiraju približno iz posljednje četvrtine 9. stoljeća.
Ali to nije sve. Iz Budaka potječe i ulomak pre-
dromaničkog natpisa općega sakralnog sadržaja,
za koji je navedeno da je slučajno nađen 1914.
uz crkvu sv. Kate (Delonga 1996: 179, kat. 143).

Na području Općine Poličnik rekognosciran
je lokalitet pod imenom Grusi. Obilaskom toga
briševačkog položaja južno od izvora Gruškovca
zamijećeno je ponešto keramike, vjerojatno iz
antičkog razdoblja. S Grusa potječe nadgrobna
stela iz razdoblja principata (Jurjević 2020: 142).

⁵ Prema riječima tog mještanina iz Budaka, prije dvije godine uredi-
van je crkveni okoliš te se tijekom tih radova ušlo u trag grobovima.

⁶ O toj klesarskoj radionici vidjeti u: Jakšić 2015: 347–376; Josipović
2023: 38 i dalje.

bedded in the front side of its enclosure wall, to the
side of the entrance. They were discovered thanks to
Dražen Orlović, who said that they were excavated
near the outside of the southern wall of the church.⁵
One fragment is from the architrave of the chancel
screen (Pl. II, 1). The second belongs to the main field
of the pluteus (Pl. II, 2), and the third may be a cor-
niche of the pluteus or the arcade of the ciborium (Pl.
II, 3). According to the stylistic features of the inter-
lacing ornamentation, they are the product of the
Benedictine stonemasons' workshop from the time
of Croatian Duke Branimir.⁶ Therefore, they date
back approximately to the last quarter of the 9th
century. But that is not all. A fragment of a pre-Ro-
manesque inscription of general sacral content also
originates from Budak, which was stated to have
been accidentally found in 1914 next to the church of
St. Kate (Delonga 1996: 179, cat. 143).

A site called Grusi was surveyed in the area of the
Poličnik municipality. A survey of this Briševo loca-
tion south of the Gruškovac spring revealed some
pottery, probably from the ancient period. A stele

⁵ According to this local from Budak, two years ago the church grounds
were landscaped and during these works, graves were discovered.

⁶ For more information about this stonemasons' workshop, see: Jak-
šić 2015: 347–376; Josipović 2023: 38 ff.

Mala gradina u Stankovcima (foto: J. Šučur)
Mala gradina in Stankovci (photo: J. Šučur)

Tabla I / Plate I

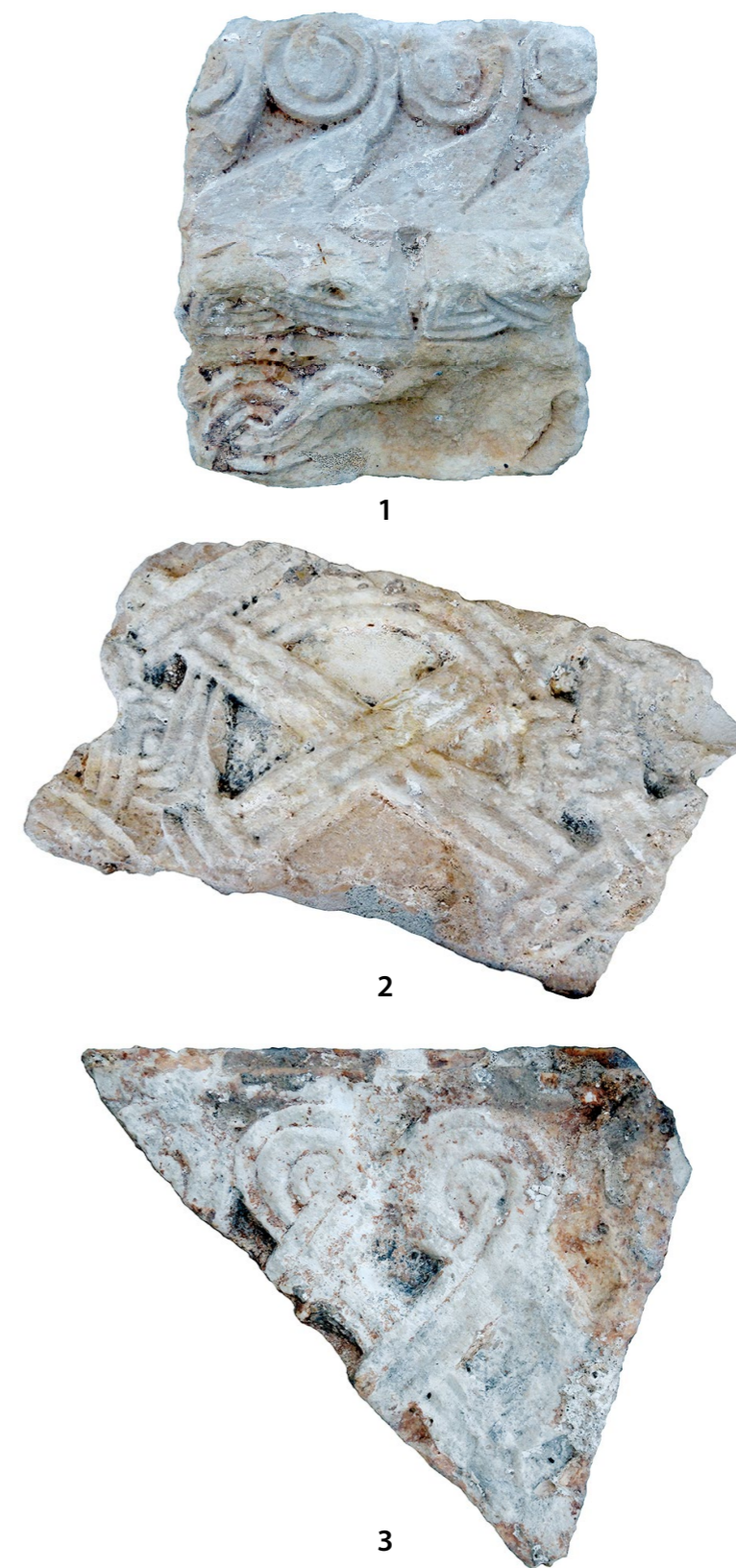

1. Ulomak perforiranog pitosa. Pročišćena glina. Dimenzije: 10,4 x 7,8 x 4,3 cm; promjer rupe: 0,9 cm. Stankovci – Mala gradina
2. Ulomak posude. Pročišćena glina s crnim premazom. Dimenzije: 7,9 x 4,3 x 1 cm. Gornja Jagodnja – Čosina gradina
3. Ulomak poluge (ramo secco). Bakrena slitina. Dimenzije: 8,1 x 4,9 x 3 cm. Stankovci – Mala gradina
4. Ulomak posude s izvijenim otvorom. Glina s primjesama. Dimenzije: 5,8 x 7 x 1,3 cm. Stankovci – Vinac
5. Ulomak ručice posude. Pročišćena glina s crnim premazom. Dimenzije: 2,7 x 1,2 cm. Stankovci – Mala gradina
6. Ulomak ručke posude. Pročišćena glina s crnim premazom. Dimenzija: 6,7 cm. Donja Jagodnja – Trojan
7. Novac rimskog cara Konstanta. Bakrena slitina. Promjer: 1,81 cm, težina: 2,01 g. Briševo – Grusi

1. Fragment of perforated pithos. Purified clay. Dimensions: 10.4 x 7.8 x 4.3 cm; hole diameter: 0.9 cm. Stankovci – Mala gradina
2. Fragment of a vessel. Purified clay with a black coating. Dimensions: 7.9 x 4.3 x 1 cm. Gornja Jagodnja – Čosina gradina
3. Fragment of a bar (ramo secco). Copper alloy. Dimensions: 8.1 x 4.9 x 3 cm. Stankovci – Mala gradina
4. Fragment of a vessel with an everted opening. Clay with inclusions. Dimensions: 5.8 x 7 x 1.3 cm. Stankovci – Vinac
5. Fragment of a vessel handle. Purified clay with a black coating. Dimensions: 2.7 x 1.2 cm. Stankovci – Mala gradina
6. Fragment of a vessel handle. Purified clay with a black coating. Dimensions: 6.7 cm. Donja Jagodnja – Trojan
7. Coin of the Roman Emperor Constantine. Copper alloy. Diameter: 1.81 cm, weight: 2.01 g. Briševo – Grusi

Tabla II / Plate II

1. Ulomak arhitrava oltarne ograde. Vapnenac. Dimenzije: 20 x 17 cm. Budak – Crkva sv. Kate
2. Ulomak pluteja. Vapnenac. Dimenzije: 13,5 x 25,5 cm. Budak – Crkva sv. Kate
3. Ulomak pluteja ili ciborija. Vapnenac. Dimenzije: 21 x 27 cm. Budak – Crkva sv. Kate

1. Fragment of the chancel screen architrave. Limestone. Dimensions: 20 x 17 cm. Budak – Church of St. Kate
2. Fragment of a pluteus. Limestone. Dimensions: 13.5 x 25.5 cm. Budak – church of St. Kate
3. Fragment of a pluteus or ciborium. Limestone. Dimensions: 21 x 27 cm. Budak – church of St. Kate

U jednom masliniku nedavno je nađen rimski novac od bakrene slitine (T. I, 7).⁷ Iskovan je u Sisku (*Siscia*), i to u drugoj oficini (B SIS), a pripada emisiji iz posljednje dvije godine vladavine cara Konstanta (337. – 350.). Na aversu je legenda D N CONSTA-NS P F AVG te udesno okrenuto poprsje u draperiji i s dijademom na glavi. Unutar reversa je natpis [FEL TEMP-REPAR]ATIO te prikaz cara u vojnoj odori koji, držeći zastavu s kristogramom i pticu Feniks, stoji na pramcu broda za čijim je kormilom Viktorija. Posebnost ovog novca je u tome što se u lijevome reversnom polju nalazi linerarni znak, kakav nije naznačen u osmom svesku standardnog kataloga *Roman Imperial Coinage*,⁸ u kojemu je obrađen i novac cara Konstanta.

U Ravnim kotarima pregledani su i položaji dvaju srednjovjekovnih sela. U pograničnom području Zadra i Nina, oko pola kilometra jugozapadno od Bokanjačkog blata leže arheološki ostatci sela Zablaca (Blato).⁹ U gustom raslinju dijelom su vidljivi nizovi pravokutnih suhozidnih objekata od amorfnog kamena. S njihove je zapadne strane i urušena crkva sv. Tome. Na lokalitetu ima ponešto raznovrsne keramike. S područja Blata potječu i brojni numizmatički nalazi (Ilkić 2025: 18–22, kat. br. 1–2, 6, 13–28).

I na kraju, u sukošanskom zaoblju rekognoscirano je srednjovjekovno selo pod imenom Račice. Lokalitet je sa sjeverne strane Debeljaka, u plodnom polju s nekoliko izvora. Na smještaj Račica upućuje istoimeni toponim, kao i Račanska lokva, uz koje su još i položaji pod imenom Crkvina i Kulina. Nedaleko od posljednje navedenog nazire se niz ostataka pravokutnih objekata od amorfnog kamena. Pravocrtno prate zapadnu stranu kose, sada pod makijom. Srednjovjekovne Račice jedno su od brojnih ravnokotarskih sela koja su teško stradala u najezdi Osmanlija 1499. godine (Raukar, Petricioli, Švelec, Peričić 1987: 181).

O sjevernodalmatinskim arheološkim ostacima mnogobrojnih sela iz hrvatskog srednjovjekovlja gotovo se ništa ne zna, jer još nisu sustavno iskopavana. Tragajući za našim korijenima i

from the Principate period originates from Grusi (Jurjević 2020: 142). A Roman coin made of copper alloy was recently found in an olive grove (Pl. I, 7).⁷ It was minted in Sisak (*Siscia*), in the second officina (B SIS), and belongs to the issue from the last two years of the reign of Emperor Constans (337–350). The obverse bears the legend D N CONSTA-NS P F AVG and a draped bust facing right with a diadem on the head. Inside the reverse is the inscription [FEL TEMP-REPAR]ATIO and a depiction of the emperor in military uniform, holding a flag with a Christogram and a Phoenix bird, standing at the bow of a ship with Victoria at the helm. The special feature of this coin is that there is a linear sign in the left reverse field, which is not indicated in the eighth volume of the standard catalog *Roman Imperial Coinage*,⁸ which also covers the coins of Emperor Constans.

In Ravni kotari, the locations of two medieval villages were also surveyed. In the border area of Zadar and Nin, about half a kilometer southwest of Bokanjačko blato, lie the archaeological remains of the village of Zablaca (Blato).⁹ In the dense vegetation, rows of rectangular dry stone buildings made of amorphous stone are partially visible. On their western side is the collapsed church of St. Thomas. There is some diverse pottery at the site. Numerous numismatic finds also originate from the Blato area (Ilkić 2025: 18–22, cat. no. 1–2, 6, 13–28).

Finally, in the Sukošan hinterland, a medieval village called Račice was surveyed. The site is on the northern side of Debeljak, in a fertile field with several springs. The location of Račice is indicated by the toponym of the same name, as well as Račanska lokva, next to which there are also locations called Crkvina and Kulina. Not far from the latter, remains of rectangular buildings made of amorphous stone can be seen. They follow the western side of the slope in a straight line, now covered in macchia. Medieval Račice is one of the many villages in Ravni kotari that suffered heavily in the Ottoman invasion of 1499 (Raukar, Petricioli, Švelec, Peričić 1987: 181).

Almost nothing is known about the archaeological remains of numerous villages from the Croatian Middle Ages in northern Dalmatia, as they have not yet been systematically excavated. In the search for our

ishodištima, trebalo bi i njih locirati, istražiti, zaštititi te u konačnici i prezentirati u krajoliku kao vrijedne primjere izvorne ruralne baštine.

roots and origins, they too should be located, explored, protected, and ultimately presented in the landscape as valuable examples of authentic rural heritage.

LITERATURA / REFERENCES

- DELONGA, V. 1996, *Latinski epigrafički spomenici u ranosrednjovjekovnoj Hrvatskoj*, Split; Muzej hrvatskih arheoloških spomenika.
- ILKIĆ, M. 2025, Numizmatički nalazi iz Kožina i njegove šire okolice, u/in: *Kožino – temeljne odrednice mjesnog identiteta: prostor, prošlost i jezična baština*, Josip Faričić, Zdenko Dundović (ur./eds.), Sveučilište u Zadru, Društvo za povjesnicu Zadarske nadbiskupije Vicko Zmajević, Zadar, 16–31, 204.
- ILKIĆ, M., KOŽUL, P., MEŠTROV, M. 2020, Numizmatički nalazi s područja Općine Polača, u/in: *Polački kraj u prošlosti i sadašnjosti*, B. Došen (ur./ed.), Ogranak Matice hrvatske u Zadru, Polača – Zadar, 181–226.
- ILKIĆ, M., ŠEŠELJ, L. 2024, Fragmented coins from the pre-Imperial period in Liburnia and Iapodia (Croatia), u/in: *Monete frazionate. Quadri regionali, questioni cronologiche, aspetti economici*, Numismatic Workshop (WIN), Atti 3, G. Pardini, C. Perassi (ur./eds), Edizioni Quasar. Roma, 353–367.
- ILKIĆ, M., ŠEŠELJ, L. 2025, Tracing money in pre-Imperial period: sea routes in the Adriatic, a case study of northern Dalmatia, u/in: *SOMA 2024: Proceedings of the 25th Symposium on Mediterranean Archaeology*, International Centre for Underwater Archaeology in Zadar (u tisku/in print).
- JAKŠIĆ, N. 2015, *Klesarstvo u službi evangelizacije. Studije iz predromaničke skulpture na Jadranu*, Split: Književni krug, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika.
- JOSIPOVIĆ, I. 2023, *Lepuri kod Benkovca*, Korpus ranosrednjovjekovne skulpture Knjiga 6, Split – Zadar: Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, Sveučilište u Zadru.
- JURJEVIĆ, M. 2020, *Topografija rimske ruralne arhitekture na području južne Liburnije*, doktorska disertacija, Zadar: Sveučilište u Zadru.
- KOSTRENCIĆ, M., STIPIŠIĆ, J., ŠAMŠALOVIĆ, M. 1967, *Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*, sv. 1, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- RAUKAR, T., PETRICIOLI, I., ŠVELEC, F., PERIČIĆ, F. 1987, *Zadar pod mletačkom upravom*, Prošlost Zadra knjiga 3, Zadar: Narodni list, Filozofski fakultet.
- RIC VIII = Kent, J. P. C. 1981, *The Roman Imperial Coinage*, Vol. VIII, The Family of Constantine I A.D. 337–364. London: Spink & Son Ltd.
- VECCHI, I. 2013, *Italian Cast Coinage: A descriptive catalogue of the cast bronze coinage and its struck counterparts in ancient Italy from the 7th to 3rd centuries BC*, London: London Ancient Coins Limited.

⁷ Novac se čuva u privatnoj zbirci, a posuđen je za potrebe dokumentiranja na čemu vlasniku zahvaljujemo.

⁸ Da do sada nije bila poznata varijanta takvog novca, potvrdio nam je i Manuel Pina (www.tesorillo.com), na čemu najljepše zahvaljujemo tomu numizmatičkom ekspertu.

⁹ U imenskom obliku *Sablata* spominje se u darovnici koju je potvrdio hrvatski kralj Petar Krešimir IV. (1058. – 1074.) (Kostrenčić, Stipišić, Šamšalović 1967: 107).

⁷ The coin is kept in a private collection, and was loaned for documentation purposes, for which we thank the owner.

⁸ Manuel Pina (www.tesorillo.com) confirmed to us that no variant of such money had been known before, for which we would like to thank this numismatic expert.

⁹ It is mentioned in the nominal form of *Sablata* in a deed of gift confirmed by the Croatian king Petar Krešimir IV (1058–1074) (Kostrenčić, Stipišić, Šamšalović 1967: 107).

